

Datum	Diarienummer	Näringsdepartementet
2014-03-10	1.3.1-2014-101	
Dokumenttyp		103 33 STOCKHOLM
REMISSVAR		

Ert dnr N2013/5588/ENT, Minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80)

Tillväxtverket har till uppgift att utveckla och genomföra insatser som främjar entreprenörskap och tillväxt i företag i alla delar av landet. Myndigheten ska verka för hållbara lösningar och främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden.

Tillväxtverket har en särskild roll inom/arbetar med en rad insatser för att förenkla för företag. Remissvaret är skrivet utifrån det uppdraget med de erfarenheter och lärdomar, som detta arbete har resulterat i.

Tillväxtverkets synpunkter

Sammanfattning

Att minska och förenkla uppgiftslämnandet för företag gentemot det offentliga är en viktig insats för att göra det enklare för företagare och skapa förutsättningar för konkurrenskraftiga företag. Tillväxtverkets undersökning "Företagens villkor och verklighet" bekräftar att regler och brist på egen tid uppfattas som stora hinder för tillväxt i företag. Tillväxtverket ser därför mycket positivt på att det görs satsningar på det området.

Tillväxtverket anser att en långsiktigt hållbar lösning för att minska och förenkla uppgiftslämnande bör bygga på de principer e-delegationen tagit fram för att nå målsättningen om en samverkande e-förvaltning. Tillväxtverket kan inte se att utredningens förslag går i den riktningen, till viss del beroende på givna begränsningar i direktivet. Tillväxtverket anser vidare att kommunerna bör omfattas av arbetet i lämplig omfattning redan från början då de står för en stor del av kontakterna med företagen.

Tillväxtverket avstyrker utredningens förslag om en servicetjänst så som den är utformad i utredningens förslag. Tillväxtverkets uppfattning är att en lösning för att minska och förenkla uppgiftslämnande i högre utsträckning

behöver kunna anpassas efter företagens olika behov och att gränssnitten mellan företagen och myndigheterna för uppgiftslämnandet bör bestå av den eller de vägar som fungerar bäst för företagen. Tillväxtverket anser att de behov som den föreslagna servicetjänsten ska täcka mer effektivt kan hanteras genom att stärka den pågående utvecklingen av de förvaltningsgemensamma tjänsterna verksamt.se och Mina meddelanden. Detta skulle minska risken för kostsamma parallella strukturer och otydlighet för företagen.

Tillväxtverket delar utredningens uppfattning att det behöver upprättas register över uppgiftskrav men anser att man bör göra noggranna avvägningar angående vilka krav som ska ingå samt på vilken nivå uppgifterna ska beskrivas. Det bör ta sin utgångspunkt i var det finns störst möjlighet att förenkla för företagen. Tillväxtverket ser det inte som självklart att det är ett enda centralt register utan tror även att det skulle kunna hanteras inom ramen för olika samarbeten där det finns eller skapas reella förutsättningar för att utbyta uppgifter.

Tillväxtverket avstyrker att det allmänna företagsregistret används för grundläggande uppgifter och som källa för återanvändning av uppgifter på det sätt som föreslås i utredningen. Dels för att det innebär dubbellagring av information, dels för att det är svårt att se hur uppdateringen mellan registret och myndigheterna ska gå till med risk för att felaktiga uppgifter används.

Tillväxtverket avstyrker inrättandet av en ny myndighet och anser att det fortsatta arbetet med att minska och förenkla uppgiftslämnandet bör kunna hanteras mer effektivt inom ramen för befintliga myndigheter och samarbeten i kombination med stärkta uppdrag och förutsättningar för att arbeta vidare med de hinder som finns för att nå de förenklingar som eftersträvas. Det handlar främst om juridik och affärsmodeller, men även om hur utvecklingen ska finansieras. Tillväxtverket bedömer utredningen har underskattat kostnaderna för att ansluta myndigheter till en servicetjänst.

Företagens behov av minskat och förenklat uppgiftslämnande

Företagare är en heterogen målgrupp med olika behov och en lösning för att minska och förenkla uppgiftslämnandet bör ta hänsyn till flera olika aspekter för att åstadkomma märkbara förenklingar. Det handlar om att minska tiden för uppgiftsinlämningen. Om att sätta den i en kontext för att förstå vilka uppgifter som ska lämnas, till vilken myndighet och när det ska ske. Det handlar också om att förstå vilka kvalitetskrav som myndigheten ställer på uppgiften eller varför den ska lämnas in över huvud taget. Utredningen har i

sitt förslag fångat upp några av dessa aspekter men utlämnat andra aspekter som Tillväxtverket anser är viktiga för företagen.

I flera av Tillväxtverkets undersökningar, bland annat den pågående "Förenklingsjakten" identifieras konkreta exempel på hur uppgiftslämnandet gentemot myndigheter upplevs som hinder. Det är inte bara tiden som läggs på själva inlämningen som är ett problem utan det är många olika aspekter som spelar in, exempelvis den irritation som följer av bristen på tydlig information om varför uppgifterna ska rapporteras in till myndigheterna och hur de används.

"...jag förstår inte vad det ska vara bra för. Varför? Vad ska det användas till? Det får man aldrig veta, man ska bara lämna in och lämna in. Man får aldrig något tillbaka, eller nån förklaring vad det används till. Om jag kunde se det skulle det inte kännas så meningslöst."

(inrapportering av statistikuppgifter - Företag inom handel som importerar varor)

Tillväxtverkets förstudie "Irriterande effekter av regler" (Rapport 0111) pekar bland annat på problemet med att behöva lämna uppgifter till myndigheter som de i stället hade kunnat utbyta mellan varandra. Där ser vi också exempel på hur viktigt det är att även kommunerna inkluderas i arbetet med att minska och förenkla uppgiftslämnandet.

"Att man måste lämna in samma uppgifter till flera instanser, t. ex när man söker bygglov, då måste man skicka in samma papper 3 gånger till 3 olika instanser."

(Företag inom tillverkande industri)

Företagarna efterfrågar även bättre stöd i form av information och rådgivning om de uppgifter som ska lämnas in då det kan vara otydligt vad som efterfrågas av myndigheterna och vilka konsekvenser den inlämnade uppgiften får för företaget. Det ställer krav på att uppgiftslämnandet finns integrerat i ett sammanhang där det finns information.

De behovsanalyser som genomförts inom ramen för utvecklingen av verksamt.se visar också på ett behov att förenkla uppgiftslämnandet i gränssnittet gentemot myndigheterna. Framför allt för nya och oerfarna företagare vad gäller hjälp med att identifiera vilka uppgifter ska lämnas in, när de ska lämnas in och hur de ska lämnas in. Det behöver också bli tydligare vilka kvalitetskrav som ställs på uppgifterna som lämnas in. Den här problembilden och behovet av ett samlat stöd identifierades även i SKL:s och Linköpings universitets rapport "DUKAT för restaurangföretagare – visioner om ett samlat informationssystem (2012)".

e-Förvaltning som förenklar genom digitaliseringens möjligheter

Regeringen har uttalat en strategi för en samverkande e-förvaltning, bland annat inriktad på att skapa en enklare vardag för medborgare och företagare, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet med högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Utifrån detta har e-delegationen gjort en analys och beslutat om att följande fem grundprinciper ska gälla för att strategin ska kunna realiserar;

- Låt digitala möten ske på användarnas villkor
- Tillgängliggör och återanvänd tjänster på ett enhetligt sätt
- Tillämpa subsidiaritet och proportionalitet
- Låt behov och nytta vara styrande
- Öppna upp för externa innovatörer

Principerna innebär att det är medborgarna som ska avgöra när och hur digitala möten ska äga rum. En företagare ska till exempel kunna påbörja ett ärende i en kanal och avsluta i en annan samtidigt som processer stöds över myndighetsgränserna. Myndigheter och andra aktörer måste då utveckla tjänster enligt enhetliga tjänstegränssnitt och begrepp så att information och funktionalitet kan återanvändas. Samtidigt ska varje myndighet kunna utforma sina egna processer och arkitektur, dvs. samordning sker när det behövs för att kunna samverka om det digitala mötet. Därigenom uppnås större flexibilitet och möjlighet till innovation såväl inom det offentliga som mellan det offentliga och privata, jämfört med alternativet att samordna alla eller många interna processer, arkitekturer och system.

Tillväxtverket anser att de lösningar som utvecklas för att minska och förenkla uppgiftslämnande för företagen bör följa e-delegationens riktlinjer och ha en tydlig federativ målsättning vad gäller arkitekturen så att de nya möjligheter som digitaliseringen skapar kan tas tillvara.

Det är stora investeringar som måste göras för att minska och förenkla uppgiftslämnande. Därför är det viktigt att de vägval som görs är väl underbyggda för att undvika ytterligare fördyringar och fördröjningar på grund av att utveckling påbörjas med fel utgångspunkter.

Minskat uppgiftslämnande

Ta bort onödiga uppgiftskrav

Arbetet med att identifiera och ta bort onödiga uppgiftskrav är viktigt för att åstadkomma märkbara förenklingar i företagens vardag. Det kan till exempel handla om att undanta fler små företag från rapporteringskrav. Detta bör vara prioriterade åtgärder i det fortsatta arbetet.

Uppgiftskravsregister

Tillväxtverket instämmer med utredningens uppfattning att register över uppgiftskrav kan vara ett värdefullt verktyg för att öka kunskap och skapa bättre förutsättningar för att ta bort uppgiftskrav och för att återanvända uppgifter. Informationen i den typen av register kan dessutom användas för att bygga guider ang. vilka tillstånd som behövs för en viss typ av verksamhet.

Tillväxtverket anser att uppgiftskrav från kommunerna bör innefattas i arbetet eftersom de står för en stor del av kontakterna med företagen. Men samtidigt bör arbetet avgränsas för att inte bli allt för omfattande och en lämplig avgränsning skulle kunna vara att till att börja med begränsa fördjupande beskrivningar av uppgifter till de vanligaste uppgifterna som till exempel grunduppgifter och räkenskapsinformation. Och att därutöver samla information om uppgiftskraven på den nivån att det går att identifiera om det till exempel behövs ett tillstånd för en viss verksamhet. Att skapa och underhålla ett centralt register med uppgiftskrav kan bli ett mycket omfattande och kostsamt arbete. Tillväxtverket anser därför att man bör överväga möjligheten att arbeta med en kartläggning mer decentraliserat utifrån prioriterade områden där det finns möjligheter att återanvända uppgifter. Man bör även överväga en lösning där myndigheterna och kommunerna på ett standardiserat sätt tillgängliggör sina aktuella uppgiftskrav för andra myndigheter.

Återanvändning av uppgifter

Tillväxtverket ställer sig tveksamt till utredningens förslag att använda det allmänna företagsregistret hos SCB i infrastrukturen för återanvändning av uppgifter på det sätt som föreslås. Förslaget innebär dubbellagring av information och det är inte heller klart hur uppdateringen mellan registret och myndigheter ska gå till i praktiken. Det kan innebära oklarheter i ansvarsgränser om vilken uppgift som gäller vid ett givet tillfälle, till exempel vem som är firmatecknare i ett bolag. Den föreslagna lösningen följer inte heller e-delegationens principer för digital samverkan.

Förenklat uppgiftslämnandet

Flera sätt att lämna uppgifter.

Tillväxtverket anser att arbetet med att minska och förenkla uppgiftslämnande i ännu högre utsträckning bör utgå från hur företagen själva vill lämna sina uppgifter. En decentraliserad ”Min väg in” mer än en centraliserad ”En väg in”. Företagen är en heterogen målgrupp med olika behov, som kan kräva olika gränssnitt och lösningar. I vissa företag är det behörig firmatecknare som utför uppgiftslämnandet i företaget och i andra kan det vara en anställd eller ett ombud.

Digitaliseringen innebär nya möjligheter att lämna uppgifter och utvecklingen på området går snabbt framåt. Genom att myndigheterna tillgängliggör öppen data och öppna tjänster skapas nya marknader för privata leverantörer som kan bidra med lösningar och innovationer. Det leder i sin tur till exempel till att fler och fler små företag kommer att kunna lämna uppgifter från sina redovisningssystem eller liknande direkt till berörd myndighet eller till flera myndigheter samtidigt. Den vägen in för att lämna uppgifter är en central del av arbetet med att förenkla framför allt det periodiska uppgiftslämnandet som initieras av myndigheterna, och det arbetet bör fortsätta att stärkas.

För den delen av uppgiftslämnandet som företagen själva initierar (händelsestyrt) och som inte kan stödjas genom ”maskin- till maskin” anser Tillväxtverket att det behövs ett samlat stöd i en webbtjänst. Där behöver företagen få guidat stöd till en samlad bild över relevanta uppgiftskrav. Det kommer dock inte att vara möjligt att göra en relevant sortering baserat enbart på SNI-koder och företagsform som föreslås av utredningen då SNI-koderna är ett alldeles för trubbigt verktyg i det sammanhanget. Tillväxtverket ställer sig tveksamt till att realisera en lösning med listor baserade enbart på SNI-kod och företagsform ens som ett första steg, då det riskerar att skapa osäkerhet och förvirring för företagen angående vilka uppgiftskrav som är relevanta. Stödet behöver i högre utsträckning kunna anpassas efter det specifika företaget. Det kan till exempel göras genom guider och information som leder företagaren genom processen med vilka tillstånd, anmälningar och ansökningar som behöver göras, i vilken ordning, gentemot vilken myndighet eller kommun.

Behovet av personligt anpassade lösningar ser Tillväxtverket också inom ramen för utvecklingen av verksamt.se. Bland annat i den pågående utvecklingsinsatsen för att hjälpa små företagare att få ordning och reda i sin budget och bokföring. I det ingår att få hjälp med att identifiera och komma ihåg viktiga datum för inlämning av uppgifter gentemot myndigheter. Konceptarbetet visade att alla företagare i testgruppen var positiva till någon

form av funktion, till exempel kalenderfunktion som går att synka med deras egen kalender, där viktiga datum visualiserades samlat. De ansåg att det skulle spara tid och underlätta det administrativa arbetet. Uppskattade funktioner i konceptet var bland annat koppling till e-tjänster för inlämning samt påminnelsefunktion.

Företagen efterfrågar även en översikt över avgifter som ska betalas in eftersom detta påverkar företagets likviditetsplanering. De tyckte också att det skulle vara en stor fördel om sådan lösning är skräddarsydd för deras företag och såg det inte som något problem att de behöver logga in med e-legitimation för att komma den. Tillväxtverket drog därmed slutsatsen att samlade listor med generella uppgifter inte skulle ge tillräckligt stor nytta för företagen. Med hänsyn till de aktiviteter som pågår för närvarande, bland annat vad gäller minskat uppgiftslämnande och öppen data för att tillgängliggöra den här typen av information för att privata aktörer ska kunna bygga tjänster har myndigheterna valt avvakta med denna utveckling inom ramen för verksamt.se för att möjliggöra för de olika insatserna att samordnas.

Använd verksamt.se för att förenkla uppgiftslämnande

Utredningen har i uppdrag att ta till vara erfarenheterna från verksamt.se vid utformningen av en lösning, vilket är bra. Tillväxtverket anser dock att en lösning för förenklat och minskat uppgiftslämnande bör hanteras inom ramen för arbetet med verksamt.se genom att stärka den pågående utvecklingen. Det gäller fram för allt de delar som rör gränssnittet gentemot myndigheterna för att tillgodose behovet av en webbtjänst med samlad ingång och översikt. Det skulle sannolikt vara ett mer effektivt sätt att nå de förenklingar som eftersträvas.

Verksamt.se är en känd, uppskattad och använd webbplats. Framst för de som etablerar företag men i allt högre utsträckning även för de som driver och vill utveckla företag. Sajten har för närvarande ca 1,5 miljoner unika besökare per år. Verksamt.se utvecklas i nära samråd med användarna som bland annat uttryckt i användartest att de skulle se det som naturligt att det finns tjänster för att få stöd med att lämna in uppgifter till myndigheterna på verksamt.se eftersom sajten är till för att hjälpa företagen.

En samordning av en lösning för minskat uppgiftslämnande och verksamt.se ligger i linje med Regeringsuppdraget att stärka utvecklingen av verksamt.se (N2011/1860/ENT, N2011/2741/ENT) bland annat gällande förbättrad information och e-tjänster kring tillstånd. Det ligger även i linje med uppdraget med anledning av Tjänstedirektivet där Tillväxtverket enligt 7§ i

Förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden ska tillhandahålla en elektronisk förmedlingsfunktion vid en gemensam kontaktpunkt (point of single contact), verksamt.se, som gör det möjligt för tjänsteleverantörer att elektroniskt lämna in handlingar (gällande tillstånd, ansökningar och anmälningar) för befordran till behöriga myndigheter, och behöriga myndigheter att i den fortsatta handläggningen kommunicera elektroniskt med tjänsteleverantören. Varje behörig myndighet ska enligt förordningen vara ansluten till denna förmedlingsfunktion vilket i praktiken innebär att det redan idag är 40 myndigheter tillsammans med 290 kommuner och 21 länsstyrelser som är anslutna till verksamt.se genom länk till olika tillstånd och informationssidor. Det finns stora samordningsmöjligheter med att de utvecklingsinsatserna samordnas med utvecklingsinsatsen för minskat och förenklat uppgiftslämnande. Då minskar dessutom risken för ytterligare ”en väg in” som blir otydlig för företagen.

Tillväxtverket anser att en lösning som bygger vidare på verksamt.se skulle vara mer kostnadseffektiv, långsiktigt hållbar och samtidigt öka nyttan för företagen. En sådan lösning skulle på en översiktlig nivå kunna se ut enligt följande:

- Stärk utvecklingen av lösningar för de små företagen att lämna uppgifter direkt till myndigheter via bokföringsprogram, lönesystem och liknande. Stärk samtidigt den pågående utvecklingen av verksamt.se som ett komplement till detta för att utveckla ett samlat och pedagogiskt stöd för att förenkla uppgiftslämnandet till myndigheter och kommuner.
- Fortsätt att arbeta stegvis med olika nivåer av anslutningar till verksamt.se utifrån en kostnads/nyttoanalys. Idag finns det både avancerade anslutningar gentemot e-tjänster där uppgifter förs mellan e-tjänsterna med möjlighet att se status etc. på Mina Sidor, och enklare anslutningar via länkar.
- Vägled via verksamt.se till olika alternativ som finns för att lämna uppgifter till myndigheter och kommuner så att företagen blir uppmärksammade på de olika lösningar som finns och hur de kan tillämpas.
- Använd Mina meddelanden som en del av infrastrukturen för kontakter med företaget, i stället för att registrera de kontaktuppgifterna i företagsregistret hos SCB. Använd även Mina meddelanden för fortsatt elektronisk kommunikation med företagen efter att uppgifterna har lämnats in, för att till exempel meddela att ett ärende har kommit in.
- Hämta uppgifter direkt från ansvarig myndighets register. De uppgifter som inte finns i något register eller i Mina meddelanden som företagaren själv ansvarar för kan lagras i och lämnas från företagarens

eget utrymme i en servicetjänst där företagaren själv uppdaterar uppgifterna.

- Använd de/det register med uppgiftskrav och den infrastruktur som byggs upp för att kunna skapa ett företags personliga profil i förhållande till uppgiftslämnande, för att även informera företagen om ändrade krav, regler och avgifter.

Tillväxtverket vill också tydliggöra att den av utredningen föreslagna servicetjänsten efter att den är utvecklad inte enkelt kommer att kunna integreras enkelt med en befintlig tjänst som t.ex. verksamt.se. Innan en lösning utvecklas bör det vara klart var och hur den ska förvaltas.

Organisering

Angående organisationsförslaget anser Tillväxtverket att det är mer resurseffektivt att inrymma nya uppdrag i redan befintliga system på existerande myndigheter. För att lyckas med målsättningen att minska och förenkla uppgiftslämnandet krävs dock en ökad samverkan och snabbare utvecklingstakt. Myndigheterna behöver få förutsättningar för det tillsammans med möjligheter att förändringar i regelverk och affärsmodeller.

Det utökade samarbete som krävs bör organiseras med utgångspunkt i hur utvecklingsplanerna ser ut i olika faser. Till det kan knytas referensgrupper för förankring och möjlighet till påverkan. Vad gäller forum och arbetet med att säkerställa användarvänlighet förordar Tillväxtverket starkt att företagarna i högre utsträckning involveras i utvecklingen enligt metodik för användardriven utveckling från koncept till implementering för att minimera risken för ett system som inte ger de eftersträvade förenklingarna.

Rättsliga frågor

Utredningen gör en restriktiv tolkning av 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen, på ett sätt som skiljer sig från hur bestämmelsen hittills har tolkats av myndigheterna och e-delegationen (se exempelvis juridisk vägledning för verksamhetsutveckling inom e-förvaltning). Även om den frågan inte är avgörande för det förslag på servicetjänst som presenteras av utredningen får tolkningen av regeln mycket stor betydelse för många av de e-tjänster som ska anslutas till en eventuell servicetjänst. Det måste finnas ändamålsenliga regler som skapar bra förutsättningar för en fortsatt utveckling inom svensk e-förvaltning som kan förenkla för företagare och medborgare och i det fall

rättsläget, trots e-delegationens vägledning och myndigheternas tolkning, bedöms vara oklart anser Tillväxtverket att det måste vara ett prioriterat arbete att hitta en lösning på detta.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Gunilla Nordlöf. I handläggningen har avdelningschef Lena Rooth, Magnus Lundsten, Gunnar Wennerholm, Emma Flod och Anna Johansson medverkat, den sistnämnde som föredragande.

Gunilla Nordlöf

Anna Johansson